

بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی در بین شهروندان شهر یزد

اکبر زارع شاه آبادی^۱

رحمت اله ترکان^۲

تاریخ وصول: ۹۰/۷/۱۴

تاریخ پذیرش: ۹۰/۱۲/۳

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی در بین شهروندان شهر یزد است. این پژوهش با روش پیمایش و به صورت مقطعی انجام شده است. جامعه مورد مطالعه شهروندان (افراد متأهل) شهر یزد در سال ۱۳۹۰ بوده‌اند و داده‌های پژوهش از ۳۶۲ نفر که با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای، انتخاب شده بودند گرد آوری گردید. ابزار مطالعه پرسشنامه محقق ساخته بوده که روایی آن از طریق اعتبار محتوا و پایایی از طریق محاسبه ضریب آلفای کرونباخ سنجیده شد. تحلیل داده‌ها با استفاده از آزمون‌های آماری ضریب همبستگی پیرسون، آزمون تی و تحلیل رگرسیون چند متغیره به روش گام به گام انجام شد. یافته‌های آزمون‌های آماری نشان داد که بین احساس امنیت با متغیرهای زمینه‌ای جنس، تحصیلات، شغل، درآمد رابطه معناداری وجود دارد. هم چنین ضرایب همبستگی پیرسون بین متغیرهای اساسی تحقیق نشان داد که بین پایگاه اقتصادی-اجتماعی، احساس نظارت نهادی، اعتماد بین شخصی، هنجار اجتماعی و سرمایه اجتماعی رابطه مستقیم و معنادار، و بین متغیر احساس آنومی و احساس امنیت رابطه معکوس و معنی‌داری وجود دارد. تحلیل رگرسیون چند گانه نیز نشان داد که به ترتیب متغیرهای جنسیت و اعتماد بین شخصی در مجموع ۲۶ درصد از واریانس متغیر وابسته (احساس امنیت) را تبیین می‌کنند.

۱- عضو هیئت علمی گروه جامعه‌شناسی دانشگاه یزد

۲- کارشناس ارشد جامعه‌شناسی دانشگاه یزد

واژگان کلیدی: پایگاه اقتصادی- اجتماعی، احساس آنومی، احساس نظارت نهادی، اعتماد بین شخصی، هنجارهای اجتماعی، احساس امنیت اجتماعی.

مقدمه

امنیت از مقوله‌ها و نیازهای اساسی انسان است که با زوال آن آرامش خاطر انسان مختل شده و نگرانی و اضطراب جای آن را می‌گیرد. مازلو در نظریه سلسله مراتبی نیازهایش، احساس امنیت را بلافاصله بعد از ارضای نیازهای اولیه انسانی مطرح می‌کند. از این لحاظ هر جامعه‌ای می‌بایست در جهت برخورداری از فرصت‌ها و منابع اجتماعی و فرهنگی به تأمین امنیت بپردازد. تا به موازات آن، نرخ جرم و جنایت و آسیب‌های اجتماعی در جامعه کاهش یابد.

برخی از کارشناسان احساس امنیت را در جامعه مهم‌تر از وجود امنیت دانسته‌اند و معتقدند که واکنش‌های افراد در جامعه به میزان ادراک و دریافت آنها از امنیت در جامعه وابسته است. بنابراین تا زمانی که از نظر فرد، در جامعه امنیت وجود نداشته باشد، احساس امنیت نیز وجود نخواهد داشت (نوروزی و فولادی، ۱۳۸۸، ص ۱۳۰).

امنیت اجتماعی را می‌توان چنین تعریف کرد: امنیت به معنای ایمن شدن، در امان بودن و بی‌بیمی، آرامش و آسودگی است. احساس امنیت نیز عبارت است از نوعی ذهنیت و جهت‌گیری روانی مثبت (رضایت بخش، قانع‌کننده و آرام بخش) شهروندان نسبت به عدم تأثیرگذاری حضور و بروز رویدادها و وقایع ضد امنیتی (تهدیدها) در شرایط فعلی و آتی، در حوزه‌های امنیت اجتماعی، ثبات سیاسی، انسجام هویتی، یکپارچگی و امنیت سرزمین (همان، ۱۴۹).

گیدنز نیز امنیت را موقعیتی می‌داند که در آن با یک رشته خطرهای خاص مقابله یا به حداقل رسانده شده باشد. بولن و اونیکس^۱ (۱۹۹۸) احساس امنیت را میزان آسودگی و آرامش مردم در خانه‌های خود و یا قدم زدن در کوچه و خیابان شهر در طول شبانه روز بدون احساس ترس تعریف می‌نمایند (بولن و اونیکس، ۱۹۹۸).

1. Bullen & onyx

احساس امنیت موجب گرد هم آمدن انسان‌ها در جامعه می‌شود تا بتوانند در سایه آن از نیروی یکدیگر کمک بگیرند و با آرامش خاطر و متعهدانه به زندگی ادامه دهند. بشر از زمانی که برای تأمین امنیت دست به زندگی اجتماعی زد و جامعه را در جهت این نوع زندگی تشکیل داد، به موازات گسترش اجتماعات و پیچیده‌تر شدن روابط اجتماعی، وارد عرصه‌های گوناگون اقتصادی، سیاسی و فرهنگی‌ای شد که امنیت او را تحت الشعاع خود قرار داد. نگرانی‌های ناشی از ترس از جرم و جنایت، قربانی شدن، احساس خطر در سطح شهر، محله، محیط کار، مکان‌ها و فضاها، عمومی و همگی از نشانه‌های احساس ناامنی هستند.

در این پژوهش، منظور از احساس امنیت آن است که افراد متأهل شهرستان یزد با حضور در اجتماع، محیط کار، مکان‌های عمومی و... تا چه حد اطمینان دارند که امنیت آنها تأمین می‌شود و احساس ترس و نگرانی نمی‌کنند. احساس امنیت اجتماعی، هر گونه نگرانی از تهدید، ترس از حضور در خیابان به ویژه در شب، عدم اعتماد به غریبه‌ها و غیره را شامل می‌شود.

از این رو دست یابی به میزان احساس امنیت و شناسایی علل و اسباب آن همواره یکی از دغدغه‌های همیشگی بشر بوده است. بنابراین تأمین امنیت تنها با شناسایی رفتارهایی صورت می‌پذیرد که به افزایش یا کاهش امنیت در سطح جامعه منجر می‌گردد. برخی از این رفتارها موجب ایجاد هراس و ناامنی در سطح جامعه می‌شوند. برخی از نظرسنجی‌ها (مانند نظرخواهی افکار سنجی دانشجویان ایران) حاکی از آن است که ۸۱ درصد از ایرانیان به گونه‌ای احساس ناامنی می‌کنند. هم‌چنین در نظرسنجی دیگری که از سوی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران (ناجا) طی سال‌های ۱۳۸۳ و ۱۳۸۴ در خصوص سنجش میزان امنیت اجتماعی مراکز استان‌های کشور صورت گرفته، میانگین احساس ناامنی کل مراکز استان‌های کشور در سال ۱۳۸۳ برابر با ۷۹/۱۵ شده است. در سال ۱۳۸۴ میانگین ناامنی برابر با ۵۶/۹ محاسبه گردیده است (نبوی و دیگران، ۱۳۸۸، ص ۷۴). هم‌چنین افکارسنجی‌های دیگری میزان احساس امنیت را در سال‌های ۸۴ تا ۸۹ به ترتیب ۳۶/۸، ۳۸/۷، ۴۱/۶، ۴۸/۹ و ۴۹/۳ اعلام نموده است که حاکی از بهبود احساس امنیت در

بین این سال‌ها بوده است. همین گزارش می‌افزاید همزمان با افزایش احساس امنیت میزان بروز جرایم نیز کاهش یافته است.^۱

در این راستا، هدف پژوهش حاضر پاسخ به این سؤال است که چه عواملی منجر به بروز احساس ناامنی در جامعه می‌شود و چگونه می‌توان احساس امنیت را در جامعه ارتقاء بخشید. لذا می‌توان با شناخت اسباب و علل احساس امنیت و دست کاری عوامل کاهنده و فزاینده آن به سطح قابل اطمینانی از احساس امنیت در جامعه دست یافت. از این رو در پژوهش حاضر سعی شده تا برخی از عوامل و عناصر مهم و مؤثر و مرتبط با احساس امنیت اجتماعی مورد بررسی قرار بگیرد.

نظریه‌های پژوهش

برخی از صاحب نظران معتقدند که خصوصیت‌های فردی به عنوان عاملی مهم در پیش بینی احساس ناامنی به شمار می‌رود. «کیلیاس و کلریکی»^۲ (۲۰۰۰) به این نتیجه دست یافته اند که جنسیت و سن به عنوان عوامل آسیب پذیری در پیش بینی ترس از راه رفتن بعد از ساعت ۱۰ شب، در خیابان برای آنها می‌باشد، هر چند آنها تصدیق کرده‌اند که مسائلی مانند روشن بودن خیابان و بهبود عوامل محیطی و اصلاح محیط زیست، در این مطالعه آنها شامل نشده‌اند. بنابراین آنها به این نتیجه دست یافتند که تفاوت‌های فردی، بیشتر از تأثیرهای محلی می‌توانند به عنوان متغیر ترس از جرم و ناامنی شناخته شوند» (کامران و شعاع برآیادی، ۱۳۸۹، ص ۴۱). بنابراین جنسیت به عنوان مهم‌ترین خصوصیت فردی پیش بینی ترس از جرم و امنیت می‌باشد و می‌توان فرض کرد که زنان نسبت به مردان احساس امنیت کمتری می‌کنند.

براساس نظریه فشار اجتماعی که رفتارهای انحرافی را نتیجه فشارهایی می‌داند که بعضی از مردم را وادار به کجروی و بروز ناامنی می‌کند، تأثیر شرایط محیطی بر روی ابعاد امنیت اجتماعی یعنی امنیت جانی، امنیت مالی و غیره یکسان و یک جهت نیست. پایه این

1. <http://www.mehrnews.com/fa/newsdetail.aspx?NewsID=1313682>

2. Killias and Clerici

نظریه را اعتقاد به این مسئله تشکیل می‌دهد که عوامل و ویژگی‌های فردی به خصوص طبقه اجتماعی، تعیین‌کننده میزان احساس امنیت است؛ و هر چه فرد از لحاظ وضعیت اقتصادی و رفاهی در موقعیت مناسب‌تری قرار داشته باشد، میزان احساس امنیت این فرد نیز بالاتر رفته و هر چه فرد به لحاظ اقتصادی ضعیف‌تر باشد و در تأمین نیازهای کمی و کیفی زندگی اش ناتوان باشد، نتیجتاً احساس آسیب‌پذیری بیشتری می‌کند و به لحاظ داشتن احساس امنیت نیز در سطح پایین‌تری قرار می‌گیرد (همان، ص ۳۳).

همچنین پایگاه اجتماعی افراد در بروز احساس آنها نیز تأثیرگذار است. برخی از صاحب‌نظران معتقدند که هر چه پایگاه انسان در یک گروه اجتماعی بالاتر باشد، میزان ابراز احساس‌های منفی در پی نارضایتی و عدم موافقت با رویدادهای درون گروه کاهش می‌یابد. به عبارت دیگر هر چه مقام و مسئولیت یک فرد در یک نظام اجتماعی بالاتر باشد، او با اینکه از وضعیت موجود احساس نارضایتی می‌کند، اما این احساس نارضایتی را کمتر ابراز می‌نماید؛ گاه به منظور حفظ همبستگی گروهی و گاه برای حفظ موقعیت خود (رفیع پور، ۱۳۷۵، ص ۲۰).

از نظر دورکیم سستی هنجارهای اجتماعی پیشین و بی‌اعتبار شدن سنت‌ها و پیوندهای گروهی معمول به واسطه پیشرفت و توسعه اجتماعی، علت اصلی شرایط بی‌هنجاری و آنومیک است (واحدی و همکاران، ۱۳۸۸، ص ۴۳).

همچنین از نظر مرتن، آنومی به فشاری اطلاق می‌شود که در نتیجه ستیز هنجارهای پذیرفته شده با واقعیت اجتماعی، بر رفتار افراد وارد می‌شود. مفهوم آنومی در نظریه مرتن^۱ حاصل شرایط نابسامان ساختاری است؛ وضعیتی که در آن تناسبی بین آرمان و اهداف نهادی شده و وسایل نهادی شده جامعه (هنجارها) وجود ندارد (رضایی، ۱۳۸۴، ص ۵۲).

در نتیجه با توجه به موارد فوق، چنانچه در جامعه اهداف و ارزش‌های فرهنگی مهم‌تر از امکانات و وسایل اجتماعی باشد، رفتارهای آنومیک و انحرافی شکل خواهد گرفت و این امر به نوبه خود منجر به بروز اختلال در نظم اجتماعی می‌شود و عدم امنیت و بی‌هنجاری فرهنگی بر جامعه سایه می‌افکند. بنابراین مرتن فقدان امنیت در یک جامعه را

1. Merton

ساوای با بی نظمی اجتماعی و بروز رفتارهای انحرافی قلمداد می‌کند و این حالت را ناشی از شکاف بین اهداف و هنجارهای فرهنگی و ظرفیت‌های ساختار اجتماعی برای نیل به موفقیت می‌داند (آزاد ارمکی و مهری، ۱۳۷۷، ص ۳۱).

در نظریه احساس نظارت نهادی (کنترل اجتماعی) احساس امنیت در نتیجه اعمال و رفتارهای سازمان‌های رسمی کنترل اجتماعی شکل می‌گیرد. منظور از احساس نظارت نهادی، ارزیابی نظارت، کنترل و حضور سازمان‌های دولتی تنظیم‌کننده روابط اجتماعی افراد در همه حوزه‌های اقتصادی-اجتماعی می‌باشد، که شامل ارزیابی نظارت دادگستری، نیروی انتظامی (پلیس)، حراست سازمان‌ها، بازرسی کل کشور، نظارت بر قیمت‌ها، سازمان استانداردی، دیوان محاسبات است.

نهادهای و سازمان‌های نظارت و کنترل اجتماعی همانند پلیس و نیروی انتظامی، می‌توانند تأثیر بسزایی بر کارهای جمعی شهروندان در جهت پایین آوردن نرخ جرم در محل زندگی و ناامنی دارند. تأثیر مستقیم این نهادها در محل زندگی و در سطح جامعه می‌تواند نوید خوبی در کاهش درک خطر احتمالی از جرایم و کاهش درک ترس از جرم و جنایت بین ساکنان جامعه و همکاری مردم با این نهادها در مبارزه با جرایم، باشد. بنابراین حضور نهادهای نظارت نهادی در سطح جامعه و محله، تأثیر مثبتی در کاهش نگرش شهروندان در قبال جرم و جنایت و احتمال قربانی شدن آنها و به تبع افزایش احساس امنیت، دارد (کامران و شعاع برآبادی، ۱۳۸۹، ص ۲۹).

اگر شهروندان احساس کنند که نهادهای نظارت نهادی همچون نیروی انتظامی در اجرای قانون و وظیفه خود شکست خورده‌اند، بی‌اعتمادی همراه با پیامدهای سوئی که بر انسجام جامعه دارد بر جامعه حاکم می‌شود. بنابراین از آنجایی که این نهادهای نظارت و کنترل اجتماعی نماینده اعمال قدرت دولت در جامعه هستند، می‌بایست در اجرای قانون و تأمین امنیت جامعه، مورد اعتماد شهروندان قرار بگیرند. اینکه شهروندان و ساکنان محل چقدر این نهادهای اجتماعی نظیر پلیس را مؤثر بدانند، بر احساس آسیب‌پذیری و امنیت یا محافظت در برابر خطر قربانی شدن تأثیر بسزایی دارد.

سرمایه اجتماعی یکی از مقوله‌های مهم و تأثیرگذار در احساس امنیت در بین شهروندان محسوب می‌شود. سرمایه اجتماعی شامل سرمایه و منابع حاصل از نهادها، روابط و هنجارهایی است که کنش متقابل اجتماعی جامعه را به لحاظ کمی و کیفی شکل می‌دهند. این مفهوم به دلیل ماهیت و محتوایی که دارد از این ظرفیت برخوردار است تا در تحلیل‌های نظری و تبیین بسیاری از پدیده‌های جامعه مدرن در حوزه‌های مختلف به کار گرفته شود. از جمله این حوزه‌ها، حوزه امنیت اجتماعی است.

سرمایه اجتماعی به الگوهای تعاملاتی مربوط است که گروهی از افراد در برخورد با مسائل پیچیده اجتماعی و موقعیت‌های کنش جمعی با آن مواجه‌اند. به عبارت دیگر، این مفهوم به پیوندها و ارتباط‌های میان اعضای شبکه به عنوان منبع با ارزش اشاره دارد که با خلق هنجارها و اعتماد متقابل موجب تحقق اهداف اعضا می‌شود (فرانسیس فوکویاما، ۲۰۰۲، ص ۷۶). بنابراین اگر سرمایه فیزیکی چیزی است که در ساختمان و تجهیزات مؤلّد وجود دارد، سرمایه مالی چیزی است که یک فرد در بانک دارد (پول)، سرمایه انسانی چیزی است که در ذهن وجود دارد (آموزش و مهارت‌های مختلف)، سرمایه اجتماعی نیز آن چیزی است که در روابط یا شبکه‌های خود با دیگر افراد داریم (تاجبخش، ۱۳۸۵، ص ۲۹).

احساس امنیت یکی از مفاهیم وابسته به اعتماد است، که یک معیار کلیدی برای سنجش سرمایه اجتماعی به شمار می‌رود. اعتماد به طور کلی این گونه تعریف شده است: اشتیاق به ریسک کردن در متن اجتماع بر پایه داشتن حس اطمینان به اینکه دیگران آن گونه که انتظار می‌رود پاسخ می‌دهند و با پشتیبانی خود با ما همراهی می‌نمایند (لاک لی، ۲۰۰۶، ص ۱۲).

سرمایه اجتماعی بر مبنای اعتماد عمومی شکل می‌گیرد، زیرا اعتماد، به پشتیبانی مردم از نظام‌های سیاسی، اقتصادی، آموزشی و فرهنگی منجر خواهد شد و فرصت لازم را در اختیار نخبگان جامعه قرار می‌دهد تا به اصلاحات، ارتباطات و گفتگو پردازند. سرمایه

اجتماعی همان عاملی است که هم در حوزه‌هایی که دولت نظارت دارد و هم در حوزه‌هایی که اصولاً امکان نظارت دولت وجود ندارد، رفتارها را پیش‌بینی کرده و ریسک‌پذیری را به حداقل می‌رساند (صالحی و افشاری، ۱۳۸۹، ص ۵۱).

در جامعه سالم که از میزان سرمایه اجتماعی بالایی برخوردار است، روابط افراد جامعه با یکدیگر متضمن اعتماد متقابل است. در چنین جامعه‌ای افراد ضمن تأمین منافع خود، به دیگران نیز سود می‌رسانند و اگر سود بردن مستلزم زیان وارد کردن به دیگران باشد، از آن چشم‌پوشی می‌کنند و به راحتی حس اعتماد دیگران را نسبت به خود خدشه‌دار نمی‌کنند.

پس افراد به تدریج یاد می‌گیرند به دیگران اعتماد کنند و این اعتقاد رایج می‌شود که هر کس به آنها نزدیک می‌شود، درصدد آسیب زدن به منافع نیست. در این جامعه سرمایه اجتماعی افزایش می‌یابد و علائم بیماری جامعه کم کم محو می‌شود (ردادی، ۱۳۸۷، ص ۱۹۰).

عدم اعتماد بین فردی، گروهی و اجتماعی مانع از ایجاد ارتباط سالم و تعاملات اجتماعی شده، حس سوء ظن به اطرافیان و محیط بنیادی ریسک‌های اجتماعی را بالا برده و فردگرایی را جان‌نشین جمع‌گرایی کرده است. سرمایه اجتماعی در چنین شرایطی به هدر رفته و امکان دستیابی به اهداف به حداقل ممکن نزول خواهد کرد.

یکی دیگر از ابعاد سرمایه اجتماعی، هنجارهای اجتماعی است. هنجارها به تعبیر فوکویاما^۱ مولد سرمایه اجتماعی هستند و تا حد ممکن حیات جامعه را حفظ می‌کنند. اما در صورت بی‌اثر شدن آنها در جامعه، سرمایه اجتماعی رو به نقصان می‌رود. هنجارها موجب تقویت همیاری، انسجام بخشی و کاهش کنترل‌های رسمی شهروندان شده و به این صورت امنیت اجتماعی را تقویت می‌نمایند.

علائم نشان دهنده فقدان سرمایه اجتماعی، آمارهایی از رفتارهای ضد اجتماعی است؛ عواملی که امنیت اجتماعی را خدشه‌دار می‌کند. بنابراین وجود شاخص‌هایی همچون میزان جرم و جنایت، میزان قانون‌شکنی، وضعیت رعایت قوانین راهنمایی و رانندگی، میزان

1. Fukuyama

پرخاشگری و درگیری‌های خیابانی، میزان خیانت در امانت، میزان چک‌های برگشتی، میزان مصرف مواد مخدر، وضعیت طلاق، میزان مهاجرت، میزان دعاوی، میزان فرار از مالیات و را ملاک کاهش سرمایه اجتماعی در جامعه دانست. بنابراین میان سرمایه اجتماعی و امنیت اجتماعی رابطه علی وجود دارد بر این اساس می‌توان با تقویت سرمایه اجتماعی، احساس امنیت اجتماعی را در جامعه گسترش داد و جرم و جنایت را کنترل نمود.

فرضیه‌های تحقیق

۱. بین سن و احساس امنیت رابطه وجود دارد.
۲. بین میزان احساس امنیت زنان و مردان تفاوت وجود دارد.
۳. بین پایگاه اجتماعی - اقتصادی افراد و احساس امنیت رابطه وجود دارد.
۴. بین احساس آنومی و احساس امنیت رابطه وجود دارد.
۵. بین احساس نظارت (کنترل) نهادی و احساس امنیت رابطه وجود دارد.
۶. بین سرمایه اجتماعی و احساس امنیت رابطه وجود دارد.
۷. بین اعتماد بین شخصی و احساس امنیت رابطه وجود دارد.
۸. بین هنجارهای اجتماعی و احساس امنیت رابطه وجود دارد.

روش شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از نوع کاربردی و روش آن، پیمایشی است. جامعه آماری پژوهش را افراد متأهل شهرستان یزد در سال ۱۳۹۰ تشکیل می‌دادند. برای تعیین حجم نمونه، پس از انجام پیش‌آزمون بر روی ۳۰ نفر از سرپرستان خانوار در شهر یزد و به دست آوردن واریانس صفت مورد مطالعه، تعداد ۳۶۲ نفر به عنوان حجم نمونه با استفاده از فرمول نمونه‌گیری کوکران با در نظر گرفتن خطای ۰/۰۱ و دقت برآورد $d=0/05$ برآورد گردید.

با توجه به اینکه موضوع پژوهش حاضر بررسی تجربی عوامل تأثیرگذار بر احساس امنیت بوده است لذا واحد تحلیل در این تحقیق، فرد پاسخ‌گو یعنی سرپرستان خانوار

می‌باشد. به این ترتیب سطح تحلیل خرد است. روش نمونه‌گیری به روش تصادفی از نوع خوشه‌ای چند مرحله‌ای صورت گرفته است.

ابزار گردآوری اطلاعات

برای گردآوری اطلاعات در تحقیق حاضر از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شده است.

اعتبار و پایایی ابزار اندازه‌گیری

پس از تهیه سؤالات پرسش‌نامه و اصلاحات علمی و ادبی توسط ناظران و چندین تن از کارشناسان، از اعتبار صوری^۱ برای تعیین روایی و از ضریب آلفای کرونباخ برای بررسی پایایی پرسشنامه استفاده شد. ضرایب آلفای کرونباخ هر کدام از سازه‌های به کار رفته در پژوهش در جدول شماره ۱ گزارش شده است.

جدول ۱. ضریب آلفای کرونباخ (پایایی سازه‌های پژوهش)

میزان آلفا	تعداد گویه	سازه‌ها و ابعاد
۰/۶۳	۳	پایگاه اقتصادی- اجتماعی
۰/۸۱	۴	احساس آنومی
۰/۹۰	۷	احساس نظارت (کنترل) نهادی
۰/۸۳	۹	سرمایه اجتماعی
۰/۷۷	۴	اعتماد بین شخصی
۰/۷۶	۵	هنجار اجتماعی
۰/۸۳	۴	احساس امنیت

روش‌های آماری

داده‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. و برای تجزیه و تحلیل اطلاعات به تناسب سطح سنجش متغیرها از آزمون‌های آماری مانند «t»، «ضریب همبستگی پیرسون» و رگرسیون چند متغیره به روش گام به گام استفاده شده است.

یافته‌ها

یافته‌های توصیفی

میانگین سنی پاسخ‌گویان در بررسی حاضر، ۳۷/۶۱ بوده است. کمترین سن و بالاترین سن به ترتیب ۱۹ و ۷۶ است. ۴۸/۶ درصد از پاسخ‌گویان مرد و ۵۱/۴ درصد زن بودند. همچنین ۳۸/۷ درصد زنان پاسخگو دارای تحصیلات دیپلم و ۳۶/۱ درصد مردان پاسخگو دیپلم هستند. ۴۱/۶ درصد از زنان دارای تحصیلات لیسانس و ۴۰/۴ درصد از مردان نیز دارای تحصیلات لیسانس هستند. ۳/۵ درصد از زنان دارای تحصیلات فوق لیسانس و بالاتر هستند در حالی که ۶/۶ درصد از مردان دارای تحصیلات فوق لیسانس و همچنین ۴/۴ درصد آنها دارای تحصیلات دکترا هستند. یافته‌ها نشان داد که ۶۰/۸ درصد از کل پاسخگویان درآمد کمتر از ۶۰۰ هزار تومان داشتند. ۳۰/۱ درصد آنها درآمدی بین ۶۰۱ تا یک میلیون تومان داشتند. ۶/۴ درصد افراد درآمدی بالاتر از یک میلیون و تنها ۱/۷ درصد از افراد درآمد بالاتر از دو میلیون تومان داشتند.

جدول ۲. توزیع فراوانی و درصد متغیر پایگاه اقتصادی- اجتماعی

پایگاه اقتصادی و اجتماعی	فراوانی	درصد
پایین	۱۵	۴/۱
متوسط	۱۲۴	۳۹/۲
بالا	۲۰۵	۵۶/۶
جمع	۳۶۲	۱۰۰

داده‌های جدول شماره دو نشان می‌دهد که (۴/۱ درصد) دارای پایگاه اقتصادی اجتماعی پایین و (۳۹/۲ درصد) دارای پایگاه اقتصادی و اجتماعی متوسط و (۵۶/۶ درصد) دارای پایگاه اقتصادی- اجتماعی بالا هستند. همان گونه که مشاهده می‌گردد اکثریت پاسخگویان (۵۶/۶ درصد) دارای پایگاه اقتصادی- اجتماعی بالا می‌باشند. همچنین با توجه به جدول شماره نه کمترین میزان پایگاه اقتصادی- اجتماعی در بین شهروندان ۱۴ و

بالاترین آن ۵۷ است که با این توضیح میانگین میزان پایگاه اقتصادی- اجتماعی در بین شهروندان شهر یزد ۴۹/۲ می باشد.

جدول ۳. توزیع فراوانی و درصد متغیر احساس آنومی

احساس آنومی	فراوانی	درصد
کم	۳۰	۸/۳
متوسط	۱۳۸	۳۸/۱
بالا	۱۹۴	۵۳/۶
جمع	۳۶۲	۱۰۰

داده‌های جدول شماره سه نشان می‌دهد که (۸/۳ درصد) دارای احساس آنومی کم و (۳۸/۱ درصد) دارای احساس آنومی متوسط و (۵۳/۶ درصد) دارای احساس آنومی بالا هستند. همان گونه که مشاهده می‌گردد اکثریت پاسخگویان (۵۳/۶ درصد) دارای احساس آنومی بالا می‌باشند. همین طور با توجه به جدول شماره نه کمترین میزان احساس آنومی در بین شهروندان چهار و بیشترین آن ۲۰ می‌باشد. بنابراین میانگین میزان احساس آنومی در شهر یزد برابر ۱۵/۱۰ است.

جدول ۴. توزیع فراوانی و درصد متغیر احساس نظارت نهادی

احساس نظارت نهادی	فراوانی	درصد
کم	۳۸	۱۰/۵
متوسط	۲۰۰	۵۵/۲
بالا	۱۱۸	۳۲/۶
بی پاسخ	۶	۱/۷
جمع	۳۶۲	۱۰۰

نتایج جدول شماره چهار نشان می‌دهد که (۱۰/۵ درصد) پاسخ‌گویان دارای احساس نظارت نهادی کم و (۵۵/۲ درصد) دارای احساس نظارت نهادی متوسط و (۳۲/۶ درصد) دارای احساس نظارت نهادی بالا هستند. همان گونه که مشاهده می‌گردد اکثریت

پاسخگویان (۵۵/۲ درصد) دارای احساس نظارت نهادی متوسط می‌باشند. همچنین یافته‌های جدول شماره نه نشان می‌دهد که کمترین میزان احساس نظارت نهادی در بین شهروندان هفت و بیشترین میزان ۴۲ می‌باشد و میانگین میزان احساس نظارت نهادی در شهر یزد ۳۳/۶ بوده است.

جدول ۵. توزیع فراوانی و درصد متغیر اعتماد بین شخصی

درصد	فراوانی	اعتماد بین شخصی
۴۹/۲	۱۷۸	کم
۴۹/۷	۱۸۰	متوسط
۱/۱	۴	بالا
۱۰۰	۳۶۲	جمع

داده‌های جدول شماره پنج نشان می‌دهد که (۴۹/۲ درصد) دارای اعتماد بین شخصی کم و (۴۹/۷ درصد) دارای پایگاه اعتماد بین شخصی متوسط و (۱/۱ درصد) دارای اعتماد بین شخصی بالا هستند. به نظر می‌رسد (۹۸/۹ درصد) از افراد اعتماد بین شخصی متوسط و کم داشتند. با توجه به جدول شماره نه مشاهده می‌شود که کمترین میزان اعتماد بین شخصی در بین شهروندان برابر با چهار و بیشترین میزان برابر با ۱۷ می‌باشد همچنین میانگین میزان اعتماد بین شخصی در بین شهروندان شهر یزد ۱۹/۲ از ۱۷ بوده است که کمی از حد متوسط بالاتر می‌باشد.

جدول ۶. توزیع فراوانی و درصد متغیر هنجار اجتماعی

درصد	فراوانی	هنجار اجتماعی
۷/۵	۲۷	کم
۶۰/۵	۲۱۹	متوسط
۳۲/۰	۱۱۶	بالا
۱۰۰	۳۶۲	جمع

داده‌های جدول شماره شش نشان می‌دهد که (۷/۵ درصد) دارای هنجار اجتماعی کم و (۶۰/۵ درصد) دارای هنجار اجتماعی متوسط و (۳۲/۰ درصد) دارای هنجار اجتماعی بالا هستند. همان گونه که مشاهده می‌گردد اکثریت پاسخ‌گویان (۶۰/۵ درصد) به رعایت هنجارهای اجتماعی در جامعه پایبند هستند. همچنین جدول شماره نه نشان می‌دهد که کمترین میزان هنجار اجتماعی برابر با پنج و بیشترین آن برابر با ۲۵ است و میانگین میزان هنجارهای اجتماعی در شهر یزد برابر ۱۷/۵ می‌باشد.

جدول ۷. توزیع فراوانی و درصد متغیر سرمایه اجتماعی

درصد	فراوانی	سرمایه اجتماعی
۲۱/۵	۷۸	کم
۶۵/۲	۲۳۶	متوسط
۱۳/۳	۴۸	بالا
۱۰۰	۳۶۲	جمع

یافته‌های جدول فوق نشان می‌دهد که (۲۱/۵ درصد) دارای سرمایه اجتماعی کم و (۶۵/۲ درصد) دارای سرمایه اجتماعی متوسط و (۱۳/۳ درصد) دارای سرمایه اجتماعی بالا هستند. همان گونه که مشاهده می‌گردد اکثریت پاسخ‌گویان (۶۵/۲ درصد) دارای سرمایه اجتماعی متوسط می‌باشند. بنابر جدول شماره نه کمترین میزان سرمایه اجتماعی در بین شهروندان ۲۶ و بیشترین میزان آن ۷۹ بوده است و میانگین میزان سرمایه اجتماعی در بین شهروندان شهر یزد (۵۱/۸) می‌باشد.

جدول ۸. توزیع فراوانی و درصد متغیر احساس امنیت

درصد	فراوانی	احساس امنیت
۶۲/۷	۲۲۷	کم
۳۵/۱	۱۲۷	متوسط
۲/۲	۸	بالا
۱۰۰	۳۶۲	جمع

نتایج جدول شماره هفت نشان می‌دهد که (۶۲/۷) درصد دارای احساس امنیت کم، (۳۵/۱) درصد) در سطح متوسط و (۲/۲) درصد) دارای احساس امنیت بالا بوده‌اند. همچنین با توجه به یافته‌های جدول شماره نه کمترین میزان احساس امنیت در بین شهروندان چهار و بالاترین میزان ۲۰ بوده است و میانگین میزان احساس امنیت در شهر یزد ۹/۳۱ بوده است.

جدول ۹. آمار توصیفی متغیرهای مستقل و وابسته

متغیرها	مد	میان	بیشترین	کمترین	میانگین	انحراف معیار
پایگاه اقتصادی- اجتماعی	۲۰	۱۷	۵۷	۱۴	۴۹/۲	۱/۷
احساس آنومی	۱۶	۱۶	۲۰	۴	۱۵/۱۰	۳/۶۱
احساس نظارت نهادی	۴۲	۳۵	۴۲	۷	۳۳/۶	۳/۷۳
سرمایه اجتماعی	۵۲	۵۲	۷۹	۲۶	۵۱/۸	۹/۷۹
اعتماد بین شخصی	۱۲	۱۰	۱۷	۴	۹/۲	۲/۸
هنجار اجتماعی	۲۰	۱۸	۲۵	۵	۱۷/۵	۳/۵
احساس امنیت	۸	۹	۲۰	۴	۹/۳۱	۳/۷۰

یافته‌های استنباطی

فرضیه ۱: بین سن و احساس امنیت رابطه وجود دارد.

جدول ۱۰. نتایج آزمون همبستگی بین احساس امنیت و متغیر سن

متغیر وابسته	آزمون همبستگی پیرسون
سن افراد	۰/۴۲
شدت رابطه	سطح معنی داری
۰/۴۲	۰/۴۲

جدول شماره ۱۰ احساس امنیت را براساس میزان سن نشان می‌دهد. با توجه به ضریب همبستگی و سطح معناداری بین این دو متغیر از لحاظ آماری رابطه معنادار وجود ندارد. بنابراین فرضیه شماره یک پژوهش حاضر تأیید نمی‌شود.

فرضیه ۲: بین میزان احساس امنیت زنان و مردان تفاوت وجود دارد.

جدول ۱۱. نتایج آزمون تفاوت میانگین‌ها بین احساس امنیت و جنسیت

جنسیت	فراوانی	میانگین	انحراف معیار	اشتباه استاندارد	مقدار t	سطح معنی داری
مردان	۱۸۶	۱۰/۹۷	۳/۵۴	۰/۲۵۹	-۹/۸۳۶	۰/۰۰۰
زنان	۱۷۶	۷/۵۶	۳/۰۱	۰/۲۲۷		

جدول شماره ۱۱ نشان می‌دهد که بین میزان احساس امنیت زنان و مردان تفاوت وجود دارد. و با توجه به سطح معناداری ($\text{sig} = ۰/۰۰۰$) آزمون این رابطه معنادار است به گونه‌ای که میانگین نمره احساس امنیت اجتماعی مردان ($۱۰/۹۷$) بیشتر از زنان ($۷/۵۶$) است، بنابراین فرضیه شماره دو تأیید می‌شود.

فرضیه ۳: بین پایگاه اقتصادی- اجتماعی و احساس امنیت رابطه وجود دارد.

جدول ۱۲. نتایج آزمون همبستگی بین احساس امنیت و متغیر پایگاه اقتصادی- اجتماعی

متغیر وابسته	آزمون همبستگی پیرسون
پایگاه اقتصادی- اجتماعی	شدت رابطه
	سطح معنی داری
	۰/۰۵۰
	۰/۰۳۵

جدول شماره ۱۲ احساس امنیت را براساس میزان پایگاه اقتصادی- اجتماعی نشان می‌دهد. با توجه به ضریب همبستگی و سطح معنی داری ($\text{sig} = ۰/۰۳۵$) بین این دو متغیر از لحاظ آماری رابطه معنادار و مستقیم وجود دارد. بنابراین فرضیه شماره سوم پژوهش حاضر تأیید می‌شود. یعنی هر چه پایگاه اقتصادی- اجتماعی افراد بالاتر باشد احساس امنیت آنان نیز افزایش می‌یابد.

فرضیه ۴: بین احساس آنومی و احساس امنیت رابطه وجود دارد.

جدول ۱۳. نتایج آزمون همبستگی بین احساس امنیت و متغیر احساس آنومی

متغیر وابسته	آزمون همبستگی پیرسون
احساس آنومی	شدت رابطه
-۰/۱۹۷	سطح معنی داری
	۰/۰۰۰

جدول شماره ۱۳ احساس امنیت را بر اساس میزان احساس آنومی نشان می دهد. با توجه به ضریب همبستگی و سطح معنی داری ($\text{sig} = 0/000$) بین این دو متغیر از لحاظ آماری رابطه معنادار و معکوس وجود دارد. بنابراین فرضیه شماره چهارم پژوهش حاضر تأیید می شود. یعنی هر چه میزان احساس آنومی افراد بالاتر رود احساس امنیت به نسبت کاهش می یابد.

فرضیه ۵: بین احساس نظارت نهادی و احساس امنیت رابطه وجود دارد.

جدول ۱۴. نتایج آزمون همبستگی بین احساس امنیت و متغیر احساس نظارت نهادی

متغیر وابسته	آزمون همبستگی پیرسون
احساس نظارت نهادی	شدت رابطه
۰/۱۳۹	سطح معنی داری
	۰/۰۰۸

جدول شماره ۱۴ احساس امنیت را بر اساس میزان احساس نظارت نهادی نشان می دهد. با توجه به ضریب همبستگی و سطح معنی داری ($\text{sig} = 0/008$) بین این دو متغیر از لحاظ آماری رابطه معنادار و مستقیم وجود دارد. بنابراین فرضیه شماره پنجم پژوهش حاضر تأیید می شود. یعنی هر چه میزان احساس نظارت نهادی در جامعه بالاتر رود احساس امنیت نیز افزایش می یابد.

فرضیه ۶: بین میزان سرمایه اجتماعی و میزان احساس امنیت رابطه وجود دارد.

جدول ۱۵. نتایج آزمون همبستگی بین احساس امنیت و متغیر سرمایه اجتماعی

آزمون همبستگی پیرسون		متغیر وابسته
سطح معنی داری	شدت رابطه	
۰/۰۰۰	۰/۴۷۶	سرمایه اجتماعی

جدول شماره ۱۵ احساس امنیت را براساس میزان سرمایه اجتماعی نشان می‌دهد. با توجه به ضریب همبستگی و سطح معنی‌داری ($\text{sig} = ۰/۰۰۰$) بین این دو متغیر از لحاظ آماری رابطه معنادار و مستقیم وجود دارد. بنابراین فرضیه شماره ششم پژوهش حاضر تأیید می‌شود. یعنی هر چه میزان سرمایه اجتماعی در جامعه بالاتر رود احساس امنیت نیز افزایش می‌یابد.

فرضیه ۷: بین اعتماد بین شخصی و احساس امنیت رابطه وجود دارد.

جدول ۱۶. نتایج آزمون همبستگی بین احساس امنیت و متغیر اعتماد بین شخصی

آزمون همبستگی پیرسون		متغیر وابسته
سطح معنی داری	شدت رابطه	
۰/۰۰۰	۰/۲۳۷	اعتماد بین شخصی

جدول شماره ۱۶ احساس امنیت را براساس میزان اعتماد بین شخصی نشان می‌دهد. با توجه به ضریب همبستگی و سطح معنی‌داری ($\text{sig} = ۰/۰۰۰$) بین این دو متغیر از لحاظ آماری رابطه معنادار و مستقیم وجود دارد. بنابراین فرضیه شماره هفتم پژوهش حاضر تأیید می‌شود. یعنی هر چه میزان اعتماد بین شخصی در جامعه بالاتر رود احساس امنیت نیز افزایش می‌یابد.

فرضیه ۸: بین هنجارهای اجتماعی و احساس امنیت رابطه وجود دارد.

جدول ۱۷. نتایج آزمون همبستگی بین احساس امنیت و متغیر هنجار اجتماعی

متغیر وابسته	آزمون همبستگی پیرسون
هنجار اجتماعی	شدت رابطه
	سطح معنی داری
	۰/۱۰۹
	۰/۰۳۹

جدول شماره ۱۷ احساس امنیت را براساس میزان هنجارهای اجتماعی نشان می دهد. با توجه به ضریب همبستگی و سطح معنی داری ($\text{sig} = 0/039$) بین این دو متغیر از لحاظ آماری رابطه معنادار و مستقیم وجود دارد. بنابراین فرضیه شماره هشتم پژوهش حاضر تأیید می شود. یعنی هر چه میزان پایداری به هنجارهای اجتماعی در جامعه بیشتر باشد احساس امنیت نیز بیشتر است.

به منظور سنجش و بررسی عوامل تعیین کننده احساس امنیت و دستیابی به ترکیب بهینه عوامل مؤثر بر احساس امنیت از تحلیل رگرسیون چند متغیره به روش گام به گام، استفاده شد. جدول زیر خلاصه اطلاعات حاصل از اجرای رگرسیون را نشان می دهد (ر.ک: جدول شماره ۱۸).

جدول ۱۸. نتایج تحلیل رگرسیون چند متغیره بین متغیرهای مستقل و وابسته

متغیرهای مستقل	ضریب استاندارد نشده B	ضریب استاندارد شده β	مقدار T	سطح معنی داری
ضریب ثابت	۵/۱۳۶	-	۸/۰۴۲	۰/۰۰۰
جنسیت	۳/۵۲۴	۰/۴۷۱	۹/۷۶	۰/۰۰۰
اعتماد بین شخصی	۰/۲۶۳	۰/۲۰۰	۴/۱۴	۰/۰۰۰
آزمون فیشر (F)			۵۹/۹۰	۰/۰۰۰
R			۰/۵۱۵	۰/۰۰۰
R ²			۰/۲۶	۰/۰۰۰

همان گونه که داده‌های جدول شماره ۱۸ نشان می‌دهد، نتایج معادله رگرسیونی فوق نشان می‌دهد که با توجه به مقدار F و سطح معنی‌داری معادله در سطح اطمینان ۹۹ درصد، معادله معنادار است و متغیرهای جنسیت و اعتماد بین شخصی رابطه معنی‌داری را با متغیر وابسته (احساس امنیت) نشان می‌دهند. این متغیرها دارای ضریب همبستگی چندگانه به میزان $0/515$ با متغیر وابسته (احساس امنیت) هستند و ۲۶ درصد واریانس متغیر وابسته (احساس امنیت) را تبیین می‌کنند. به عبارت دیگر در پژوهش حاضر، متغیرهای جنسیت و اعتماد بین شخصی به ترتیب بیشترین قدرت تبیین‌کنندگی واریانس متغیر وابسته (احساس امنیت) داشته‌اند.

نتیجه گیری

امنیت و ناامنی در جامعه تحت تأثیر عوامل فراوانی قرار دارد. تضعیف سرمایه اجتماعی، وجود احساس آنومی در جامعه، ناکارآمدی نهادهای کنترل و نظارت اجتماعی و غیره به شدت امنیت و از همه مهم‌تر احساس امنیت را تحت تأثیر خود قرار می‌دهد. هدف پژوهش حاضر، بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر احساس امنیت در بین شهروندان شهر یزد بود. براساس نتایج به دست آمده، (۶۲/۷ درصد) دارای احساس امنیت کم، (۳۵/۱ درصد) در سطح متوسط و (۲/۲ درصد) دارای احساس امنیت بالا بوده‌اند. نتایج جداول همبستگی متغیرهای مستقل با متغیر وابسته نشان داد که بین متغیر سن و احساس امنیت رابطه معنی‌داری وجود ندارد که این با یافته‌های پژوهش کامران و شعاع برآبادی (۱۳۸۸) و همچنین کیلیاس و همکاران (۲۰۰۰) همخوانی دارد. همچنین نتایج پژوهش نشان داد که بین زنان و مردان از لحاظ میزان احساس امنیت تفاوت وجود دارد و میزان احساس امنیت مردان بالاتر از زنان است. که این نتیجه با یافته‌های پژوهش کامران و شعاع برآبادی (۱۳۸۸) و کیلیاس و همکاران (۲۰۰۰) همخوانی دارد. از دیگر نتایج پژوهش ارتباط بین پایگاه اقتصادی- اجتماعی با احساس امنیت بوده است. به عبارتی هر چه پایگاه اقتصادی اجتماعی فرد بالاتر رود احساس امنیت بیشتری دارد. که این نتیجه با یافته‌های پژوهش کامران و شعاع برآبادی (۱۳۸۸) و با یافته‌های پژوهش رفیع‌پور (۱۳۷۵) و همچنین با

یافت‌های پژوهش نوروژی و فولادی سپهر (۱۳۸۸) همخوانی دارد. همچنین نتایج پژوهش نشان داد که بین احساس آنومی و احساس امنیت رابطه معکوس و معنی‌دار وجود دارد. به عبارتی هرچه میزان احساس آنومی در جامعه بالاتر باشد، میزان احساس امنیت پایین‌تر است. که این نتیجه با یافته‌های پژوهش نوروژی و فولادی سپهر (۱۳۸۸) همخوانی دارد. همچنین بین احساس نظارت نهادی و احساس امنیت رابطه مستقیم و معنی‌دار وجود دارد. یعنی هر چه میزان احساس نظارت نهادی بالاتر رود میزان احساس امنیت نیز بیشتر است که با یافته‌های پژوهش کامران و شعاع برآبادی (۱۳۸۸) هماهنگ است. از طرفی که بین سرمایه اجتماعی و احساس امنیت رابطه معنی‌داری وجود دارد. و همچنین بین ابعاد سرمایه اجتماعی (اعتماد بین شخصی و هنجارهای اجتماعی) با متغیر احساس امنیت همبستگی مثبت و معنی‌داری وجود دارد. که با یافته‌های پژوهش ردادی (۱۳۸۷) و پژوهش نوروژی و فولادی سپهر (۱۳۸۸) و یافته‌های پژوهش کامران و شعاع برآبادی (۱۳۸۸) و صالحی و افشاری (۱۳۸۹) همخوانی دارد.

نتایج آزمون رگرسیون چند متغیره نشان داد که بر حسب ضرایب بتا، به ترتیب متغیرهای جنسیت و اعتماد بین شخصی اجتماعی در مجموع توانسته‌اند ۲۶ درصد از واریانس متغیر وابسته (احساس امنیت) را تبیین کنند.

پیشنهادهای

- ۱- با توجه به یافته‌های این پژوهش مبنی بر این که اعتماد بین شخصی به عنوان یکی از مهم‌ترین پیش‌بینی‌کننده‌های احساس امنیت بوده است، لذا پیشنهاد می‌گردد تدابیر لازم جهت افزایش اعتماد عمومی به کار گرفته شود.
- ۲- ارتقاء عملکرد کنترل و نظارت نهادی هر چه بیشتر از طرف سازمان‌های دولتی تنظیم‌کننده روابط افراد در جامعه (مانند نیروی انتظامی) در جهت برقراری و تأمین امنیت در سطح شهر، محله و کلان، آن چنان که عملکرد این دستگاه‌ها حس اعتماد و حسن ظن شهروندان را نسبت به حضور و کارایی آنها برانگیزاند.

۳- برای افزایش امنیت اجتماعی، به سرمایه اجتماعی توجه بیشتری شود. با توجه به جامعه دینی ایران، از طریق تقویت هنجارهایی که ریشه در مذهب و سنت دارند از قبیل وفای به عهد، قابل اعتماد بودن، حسن ظن، درستکاری و نظایر اینها می توان به افزایش سرمایه اجتماعی در جامعه کمک کرد و از بروز برخی از کنش های ضد اجتماعی (مانند دروغ گویی، خیانت در امانت، سودجویی، سوء ظن، ناامنی و....) جلوگیری نمود.

۴- برنامه ریزی صحیح در جهت حفظ تعلقات گروهی و همبستگی و وفاق جمعی، همراه با هنجارهای مرتبط با آن به صورتی که در مواجهه با مهاجرت ها، افزایش جمعیت، شهرنشینی و تحرک اجتماعی، این هنجارها کارایی خود را در مقابل هنجارهای جدیدتر از دست ندهد و یا اینکه بتواند هماهنگ با هنجارهای جدید باشد و به نوعی از بروز احساس آنومی بین شهروندان جلوگیری نماید.

۵- از آنجای که در پژوهش حاضر بین میزان احساس امنیت بر حسب جنسیت تفاوت مشاهده گردید. و مشخص شد که زنان نسبت به مردان کمتر احساس امنیت می کنند، لذا نیروی انتظامی و سایر نهادهای نظارتی می توانند با ترویج برنامه های فرهنگی و اجتماعی و همچنین تأمین امنیت در اماکن و فضاهای عمومی، خیابان ها، کوچه ها (به خصوص در شب)، پارک ها و موجبات ارتقاء احساس امنیت را در بین زنان فراهم آورند.

۶- از آنجایی که یکی از مسائل و مباحث درباره وجود احساس ناامنی، نبود الگوی جامع و بهینه برای ارتقاء امنیت اجتماعی می باشد. لذا پیشنهاد می گردد، شناسایی علل و اسباب احساس امنیت و دستکاری عوامل کاهنده و فزاینده آن (در جامعه مورد نظر) که بی شک از طریق تحقیقات اجتماعی حاصل خواهد شد، می تواند منجر به سطح قابل قبولی از احساس امنیت در جامعه گردد.

۷- ضرورت ارتقاء تعامل دوجانبه اجتماعی بین نیروی انتظامی و مردم در جامعه؛ در تعامل دوجانبه اجتماعی هر آنچه پلیس هزینه کند و با مردم رابطه صمیمی و همکاری بیشتری داشته باشد، پاداش مثبت گرفته و مردم هم با او تعامل مناسب انجام می دهند. هر چه پلیس (نهادهای نظارتی) بیشتر با مردم ارتباط داشته باشد و به آنها اعتماد کند و در زندگی عادی خود به عنوان یک پلیس با مردم مشارکت داشته باشد، قطعاً روابط مردم هم

با او صمیمانه و با میل و رغبت خواهد شد و در نهایت نتیجه مثبتی برای جامعه در ایجاد نظم و امنیت دارد.

منابع فارسی

- آزاد ارمکی، تقی و بهاره، مهری. (۱۳۷۷). بررسی مسائل اجتماعی، تهران: مؤسسه نشر جهاد.
- تاج بخش، کیان. (۱۳۸۵). سرمایه اجتماعی، اعتماد، دموکراسی و توسعه، تهران: نشر شیرازه.
- ردادی، محسن. (۱۳۸۷). سرمایه اجتماعی و امنیت اجتماعی، فصلنامه راهبرد، شماره ۱۶، صص ۱۹۶-۱۸۶.
- رضایی، محمد. (۱۳۸۴). میزان، نوع و عوامل مؤثر بر قانون‌گریزی، مجله جامعه‌شناسی ایران، دوره ششم، شماره سوم، صص ۶۹-۴۷.
- رفیع پور، فرامرز. (۱۳۷۵). جامعه، احساس و موسیقی، تهران: شرکت سهامی انتشار، چاپ اول.
- صالحی امیری، سید رضا و افشاری نادری، افسر. (۱۳۸۹). مبانی نظری و راهبردی مدیریت ارتقای امنیت اجتماعی و فرهنگی در تهران، فصلنامه راهبرد، سال بیستم، شماره ۵۹، صص ۷۶-۴۹.
- کامران، حسن و برآبادی، علی. (۱۳۸۸). بررسی امنیت شهری در شهرهای مرزی مطالعه موردی؛ شهر تایباد، فصلنامه علمی- پژوهشی انجمن جغرافیای ایران، دوره جدید، سال هشتم، شماره ۲۵، تابستان ۱۳۸۹.
- نبوی، سید عبدالحسین و همکاران. (۱۳۸۸). بررسی عوامل اجتماعی و اقتصادی مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی، جامعه‌شناسی کاربردی، سال بیست و یکم، شماره چهارم، صص ۹۶-۷۳.
- نوروزی، فیض اله و فولادی سپهر، سارا. (۱۳۸۸). بررسی احساس امنیت اجتماعی زنان ۲۹-۱۵ ساله شهر تهران و عوامل اجتماعی مؤثر بر آن، فصلنامه راهبرد، سال هجدهم، شماره ۵۳، صص ۱۵۹-۱۲۹.
- واحدی و دیگران. (۱۳۸۸). بررسی عوامل مؤثر بر قانون‌گرایی در بین شهروندان تبریزی، فصلنامه علمی پژوهشی انتظام اجتماعی، سال اول، شماره دوم.

منابع لاتین

- Bullen, Paul, onyx jenny, (1998). *Measuring social capital in five communities in NSW*, Neighbourhood and community centers. *Journal of Applied Behavior*, Vole, 36, pp: 1-24.
- Francis, P., (2002). *Social capital at World Bank: strategic and operational implications of the concept social Envelopment strategy*, World Bank.
- Lee pooh chins, (2006). *Explorations social capital and physical activity participation among adults on Christmas Island*, school of Human Movement and Exercise science & school of social and cultural studies. The University of Western Australia.
- Martin Killias and Christian Clerici, (2000). *Different Measures of Vulnerability in their Relation to Different Dimensions of Fear of Crime*. *British Journal of criminology*. Vole, 40, PP: 437-450.
- <http://www.mehrnews.com/fa/newsdetail.aspx?NewsID=1313682>.

Archive of SID